

DE NIEUWE KOLK

MULTIFUNCTIONONEEL

CULTUREEL KWARTIER

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de Nieuwe Kolk in Assen, een multifunctioneel gebouw, ontworpen door architectenbureau De Zwarte Hond en Greiner van Goor Huijten Architecten BV. Het complex beschikt over een theaterzaal met 850 stoelen en een Kleine vlakke-vloerzaal (250 stoelen) van het 'black box'-type. De bioscoop kent vijf zalen met gezamenlijk 600 stoelen. Daarnaast zijn ook de Bibliotheek Assen, Biblionet Drenthe en het Centrum Beeldende Kunst gevestigd in het gebouw. Loet van Bergen

De eigenschappen van de grote zaal in het theater maken het mogelijk zowel klassiek toneel als musicals, cabaret en theaterconcerten uit te voeren. In combinatie met de orkestkamer, die naadloos op de zaal aansluit, ontstaat een akoestiek, geschikt voor symfonische en kamermuziek, terwijl de kleine zaal kan worden gebruikt voor cabaret, muziekvoorstellingen, feesten en partijen.

AANBESTEDING

De plannen voor nieuwbouw dateren al van 35 jaar geleden. "Twee keer lag er een goed plan voor nieuwbouw, maar door politiek gekrakeel gingen beide plannen niet door", vertelt hoofd techniek Bob Volbeda: "In de afgelopen vijf jaar zijn de plannen in een stroomversnelling gekomen en moest het complex voor een bepaalde periode gerealiseerd worden i.v.m. subsidie uit Brussel." Alles bij elkaar heeft het complex 80 miljoen euro gekost. Voor de bouw is het Bouwmanagementbureau bbn adviseurs ingeschakeld, dat verantwoordelijk was voor zowel het bouwmanagement als het bouwkostenmanagement. Verder hebben zij in samenwerking met pbltheateradviseurs, een Programma van Eisen opgesteld, de aanbesteding geregeld en het ontwerpproces getoetst, waarbij de kosten en de kwaliteit zijn bewaakt.

Voor de totstandkoming van een logistiek en technisch gecompliceerd gebouw als een theater is vergaande spe-

cialistische kennis en ervaring nodig en daarom werd bbn adviseurs door pbltheateradviseurs (PBTA) ondersteund bij het formuleren van het Programma van Eisen voor het bouwkundig ontwerp van het theater en de bioscoop. Daarna is door PBTA het daaruit voortkomende ontwerp van het Design&Build-consortium (bouwmaatschappij BAM) beoordeeld. Joost Wtenweerde is de projectleider van PBTA: "Om tot oplossingen voor specifieke ontwerp-oplossingen te komen, zijn door PBTA praktische adviezen verstrekt aan BAM. Hieraan parallel is door PBTA het Programma van Eisen opgesteld voor het inbouwpakket theater- en bioscooptechniek, waarbij het uitgangspunt geweest is dat eerst BAM het casco en de technische infrastructuur (kabelgoten e.d. en grotendeels de bekabeling en aansluitpunten) gereed zou maken, om daarna de theater- en bioscoopapparatuur te laten inbrengen door daarin gespecialiseerde bedrijven. PBTA stelde de ontwerpen en bestekken op en verzorgde voor opdrachtgever Gemeente Assen de aanbesteding van de percelen theater- en bioscooptechniek. In de uitvoeringsfase is door PBTA enig toezicht gehouden op het werk van de BAM en intensiever op de realisatie van het theatertechnische inbouwpakket."

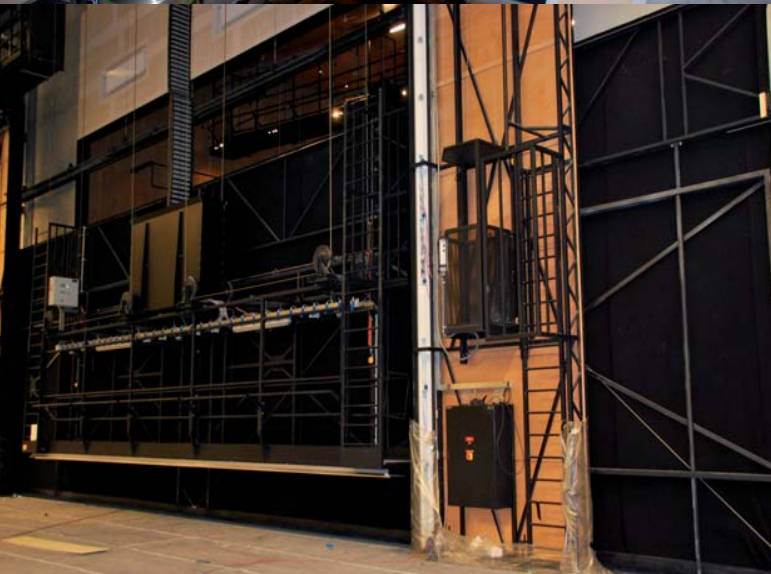
PROGRAMMA VAN EISEN

"Door de keuze van aanbesteding krijg je niet het pakket op onderdelen wat je zou willen hebben", vertelt Volbeda. "Dit omdat een aanbesteding een totaalpakket

fotografie: Siap

is en volgens de aanbestedingregels moet plaatsvinden." Ook Joost Wtenweerde beaamt dit: "In het begin werd de gebruiker nog alleen door de directeur van het 'oude theater' vertegenwoordigd. Wij hebben ons er sterk voor gemaakt de gebruiker al in de ontwerpfase een stem te geven, maar dat werd toen nog helemaal niet vanzelfsprekend gevonden. Naarmate het ontwerpwerk vorderde – de bouw was tegelijkertijd al in volle gang – lukte dat steeds beter. Voorafgaand aan het schrijven van de bestekken hebben we zelfs met de gebruiker nog alle wensen op een rij kunnen zetten. De budgetten waren toen vanzelfsprekend al lang vastgesteld, maar door ook de bestekken vóór publicatie met de gebruiker te bespreken, hebben we nog veel van hun voorkeuren kunnen realiseren. Bestekken zijn erop gericht zoveel mogelijk kwaliteit te krijgen tegen de laagst mogelijke prijs. Een opdrachtgever als de Gemeente Assen is eraan gebonden dergelijke grote uitgaven via (Europese) aanbestedingen te organiseren. Het is de enige én de meest efficiënte manier om een heel theater in één keer technisch in te richten. Door aanbesteding krijg je namelijk vele malen lagere prijzen dan je zou betalen wanneer je rechtstreeks bij de leverancier van je keuze zou gaan 'shoppen' voor elk individueel onderdeel." Volbeda: "Gaandeweg mochten we vaker meepraten. Over een aantal zaken hebben we onze mening en aanbevelingen kunnen geven. Dat begon met het ontwerp van de toneeltoren waar we met de gemeente Assen een hele discussie

fotografie: Nicole Efd

SHOWTEX

ShowTex leverde alle vlamwerende theater- en podiumgordijnen en bijhorende ophangsystemen. Het prestigieuze voorbeeld in de grote zaal werd op maat gemaakt in theaterrood Gaudi mohairfluweel en werd bevestigd aan een fluisterstille ShowTrack rail met runners. ShowTex is ook verantwoordelijk voor de volledige afstopping van de grote zaal en zorgde voor alle podiumgordijnen en wandbekleding die de akoestiek en het licht in de zaal optimaliseren. Voor de fonddoeken, poten, friezen en podiumrokken werd gekozen voor verduisterende en geluiddempende nachtblauwe Velours Bellini, een zwaar katoenfluweel met satijnglans. De afstopingsgordijnen werden op hun beurt bevestigd aan een H100 railsysteem van ShowTex. De grote zaal werd voorzien van de nodige gaasdoeken die visueel maskeren, terwijl ze toch het geluid doorlaten. Zo werd er gekozen voor een wit Filled Cloth horizontdoek en zowel een zwarte als een witte GobelinTulle gaasdoek. Ook voor de inkleding van de kleine zaal werd ShowTex aangewezen. De afstopping werd gerealiseerd met zwarte Molton afstopingsgordijnen en het zijzwart bestond dan weer uit zwart Bellini theaterfluweel. De kleine zaal werd ook voorzien van een wit Filled Cloth horizontdoek dat zorgt voor een mooie weerkaatsing van het licht. Tot slot koos het theater voor tweezijdig bruikbare zwart-witte DanceCarpet Jumbo dansvinyl in combinatie met de ShowTex EasyRoller DanceFloor Cart. Door gebruik te maken van de EasyRoller is minder dansvinyl nodig en wordt op jaarbasis beduidend minder PVC tape gebruikt. Dankzij dit handige op- en afrolsysteem hoeft men de vloer ook niet meer te tillen.

hebben gevoerd over de hoogte. Volgens het bestemmingsplan mocht de hoogte niet meer dan 25,5 meter zijn, maar dat is in de hedendaagse theaterpraktijk te laag. Uiteindelijk is de toneeltoren toch nog 28 meter hoog geworden. In overleg met de architect, en op aanraden van PBTA, hebben we ook het zij- en achtertoneel verder kunnen vergroten, zodat we nu over ruime opberg ruimte beschikken, waar ook de klankkamer voor symfonische en kamerconcerten staat opgeslagen. Uiteindelijk is het onze werkplek en die dient in de ogen van de technici zo optimaal mogelijk ingericht te zijn.”

GELUID

De opdracht voor het leveren van de geluidsinstallatie voor zowel de grote zaal als de kleine zaal en de bioscoop werd gegund aan TM Audio. Geluidstechnicus Roelof Oosterga: “Op zichzelf een goed bedrijf, maar wij hadden aanvankelijk wel iets andere wensen voor de invulling van de geluidsinstallatie. Zo wilden wij eigenlijk een actief speakersysteem, waarbij het een kwestie is van het signaal inprikken en draaien maar. Dit had TM Audio niet in het assortiment. In overleg met TM Audio en passend binnen het bestek en budget, zijn we er in

geslaagd één en ander in overeenstemming te brengen met wat in onze ogen optimaal is. Het meeste is natuurlijk wel volgens het bestek uitgevoerd. Zo hangt er in de grote zaal een gestackt en gevlogen speakersysteem van Martin Audio, aangestuurd door Powersoft versterkers. Dit geluidssysteem doet het goed, maar moet nog wat beter ingeregeld worden, met name in het laag. Doordat de akoestiek van de zaal, door het gebruik van veel hout, nogal hard is, hebben lage tonen de neiging te gaan resoneren.” Joost Wtenweerde: “Het ontwerp van de grote theaterzaal, met twee in plaats van één balkon en zijbalkons aansluitend op de toneellijst, wijkt sterk af van wat het Programma van Eisen voorschreef. Maar met de keuze voor gunning van het werk aan BAM, werd ook voor dit ontwerp gekozen en het is nog verrassend goed uit de verf gekomen.”

Voor de kleine zaal bestaat het geluidssysteem uit de Martin Audio Blackline, aangestuurd door Powersoft amps en een Allen & Heath ZED analoge mengtafel, een geluidssysteem dat goed functioneert bij gangbare theatervoorstellingen, maar nog enigszins tekort schiet bij popmuziek. Om dit tijdelijk op te lossen wordt de oude apparatuur ingezet. Joost Wtenweerde

fotografie: Harry Cock

bevestigt dat al in een vroeg stadium, als gevolg van een aan het ontwerpteam opgedragen ‘taakstellende bezuiniging’, de functie van de kleine zaal als poppodium is gesneuveld. Op verzoek van het theater hebben de technici van TM Audio een multikabelplan ontwikkeld en gerealiseerd, waar de gebruiker tot nu toe erg tevreden over is.

LICHT

“We waren ook niet 100% gelukkig met de zoomprofiel-schijnwerpers die de aanbesteding had opgeleverd voor de zaalbruggen in de grote theaterzaal. Daarom hebben we, samen met PBTA, hard geknokt om, na gunning, goedkeuring te krijgen voor de aanschaf van een duurder type. Vanwege het bestek mochten ook spots met een geforceerde koeling worden geleverd, maar in de praktijk bleek dat deze teveel ventilatorruis produceerden in de zaal met het harde houten plafond. Nu hangen er 40 spots van het type ADB Niethammer HPZ215X / HPZ211X zonder ventilator, die heel stil zijn.” De theaterlichtset is verder gecompleteerd met de in Alphen aan den Rijn gemaakte TSB slidebarren waarvan Thomas Par64 zijn gemonteerd.

THEATERINSTALLATIE

Voor de theaterinstallatie is de configuratie van de lichtbruggen in de beide theaterzalen gegund aan DTS2. In de grote zaal hangen 3 zaalbruggen van 21 meter en in de kleine zaal 6 dwarsbruggen van 13 meter en 2 langsbruggen van 20 meter die allen met elkaar verbonden zijn, waardoor alle lichttechniek goed bereikbaar is. In de kleine zaal zit ook een hijsinstallatie, met 6 verrijdbare steekastrekken van 300 kg en 0,2 m/sec. Volbeda: “Een hijsinstallatie die we zelf hebben bedacht en die jaren dienst heeft gedaan in onze tijdelijke locatie op het industrieterrein. Het wordt bestuurd door BCS – Basicon Control System, een standard relais gestuurd system. De lier wordt direct aangestuurd door middel van OP/NEER drukknoppen, heeft een vaste snelheid en is standaard uitgevoerd met een noodstop en een sleutelschakelaar voor vrijgave van de installatie. Het Basicon systeem is bedoeld voor langzaam bewegende lieren tot een maximale snelheid van 0,2 m/sec. Bijzonder is dat deze geïnstalleerde trekken horizontaal verrijdbaar zijn, met en zonder last. Dit vergemakkelijkt het voorbereiden en afbouwen van een show aanzienlijk.”

fotografie: Siap

De hijs- en hefinstallaties (trekken, kettingtakels en heftafels van de orkestbak en de zaalregieplaats) zijn gerealiseerd door Stakebrand TWS. Na een intensief ontwerptraject, in goed overleg met zowel PBTA als de bouwkundig aannemer, is Stakebrand TWS erin geslaagd een indrukwekkende installatie te leveren bestaande uit: 62 decortrekken met een hijslast van 500kg, 1 voordoektrek met wagnerinstallatie, 1 sluiertrek, 2 zwaarlasttrekken 2500kg t.b.v. het opbergen van de orkestplafonds, 1 beweegbare portaalbrug met hieraan gemonteerd een beweegbaar rideauschot welke een slag van 70cm kan maken, 10 stuks kettingtakels 1000kg (BGV-C1) in de toneeltoren, 6 stuks kettingtakels 1000kg (BGV-D8+) in het prosceniumgebied, 2 roltrekken in de zaal en een 2-delige orkestbak met spiraal aandrijving. Verder zijn er in de zaal nog 2 schaarliften gemonteerd welke als geluidseiland dienen. Het grootste deel van bovenstaande installaties is te bedienen vanaf de trekkenwandbediening (TNM-besturing). Daarnaast zijn de mantaus voorzien van mantaulliften waarmee de lampen gesteld kunnen worden. Al tijdens de inbedrijfname van de installatie zijn de technici van het theater aanwezig geweest

en hebben ze enkele dagen training gehad, zodat zij de installatie goed kennen voordat ze er daadwerkelijk mee gaan werken. Omdat er veel overleg is geweest tussen alle partijen is een installatie gerealiseerd waarmee de komende jaren met succes en plezier gewerkt zal kunnen worden.

CONCERTGEBOUW

In eerste instantie was het de bedoeling dat De Nieuwe Kolk een concertzaal zou krijgen die ook geschikt was om theatervoorstellingen in te houden. Aangezien het aantal theatervoorstellingen per jaar circa 200 bedraagt en het aantal concerten maar 25, is besloten om een systeem te bouwen bestaande uit een verrijd- en inklapbare orkestkamer en een elektronisch akoestisch systeem (SIAP) waardoor de zaal kan dienen als concertzaal. Deze grote orkestkamer is geschikt om er een symfonieorkest in te laten plaatsnemen, en is een product van de Amerikaanse fabrikant Wenger. Deze is naar ontwerp van pbl theateradviseurs, door de Duitse leverancier Hoac voorzien van diffusiepanelen van Engels fabricaat (RPG). De diffusiepanelen verspreiden de geluidenergie zó dat het geluid

CONTROLLUX

Controllux heeft de nieuwe lichtinstallatie geleverd in De Nieuwe Kolk te Assen. Naast twee ADB Twin Tech dimmer installaties voor de grote en kleine zaal heeft Controllux ook ADB Niethammers HPZ215X/HPZ211X zonder ventilator geleverd. De theater lichtset is verder compleet met de in Alphen aan den Rijn gemaakte TSB slidebarren. Daar aan zijn Thomas Par64 gemonteerd. Door de bouw van de zaal is een ventilator, zelfs een stille, niet gewenst in Assen. De opdrachtgever koos voor een schijnwerper die echt stil is. Controllux is trots om dit nieuwe theater in zijn geheel, theaterlicht technisch, in te hebben mogen richten.

DE GELEVERDE MATERIALEN:

- 12 stuks ADB HPZ215D Niethammer 2kW Zoom-profiel schijnwerpers
- 12 stuks ADB HPZ215X Niethammer 2kW Zoom-profiel schijnwerpers
- 14 stuks ADB HPZ211X Niethammer 2kW Zoom-profiel schijnwerpers
- 48 stuks ADB HPZ115D Niethammer 1kW Zoom-profiel schijnwerpers
- 20 stuks ADB DS105 1kW Zoom-profiel schijnwerpers
- 21 stuks ADB C203 2kW Prism Convex schijnwerpers
- 14 stuks ADB F201 2kW Fresnel schijnwerpers
- 84 stuks ADB C103 1kW Prism Convex schijnwerpers
- 54 stuks Thomas Par64 1kW schijnwerpers op een TSB slidebar
- 34 stuks Thomas Par64 1kW schijnwerpers los
- 18 stuks Thomas Par64 1kW schijnwerper vloerpar
- 10 stuks ADB ACP1004C 4-voudige horizonarmatuur 1kW
- 18 stuks ADB ACP1001 horizonarmatuur 1kW
- 3 stuks ADB Twin Tech dimmer kasten met 208 dimmers voor de grote zaal
- 1 stuks ADB Twin Tech dimmer kast met 96 dimmers voor de kleine zaal
- 2 stuks Rookmachines en hazers van Swefog met rookvloeistof
- 2 stuks Lichtregeltafels
- 2 stuks Volgspots
- 1 set bekabeling met Lee filters, G.E. lampen en 7 stuks meatracks

optimaal de leden van het orkest en het publiek in de zaal bereikt. De orkestkamer bestaat uit 14 (door middel van een luchtkussensysteem) verplaatsbare wandelementen en 16 plafondelementen, die in speciaal daarvoor voorziene zwaarlasttrekken in de toneeltoren worden opgeborgen. "Het SIAP-systeem dient ervoor de theaterzaal akoestisch optimaal geschikt te maken voor evenementen die normaal gesproken niet in een theaterzaal kunnen plaatsvinden omdat de zaalakoestiek zich daarvoor niet leent", legt Joost Wtenweerde uit. "Zo zijn de akoestische eigenschappen van een ruimte waarin een symfonie of koorzang maximaal tot zijn recht komt, geheel anders dan die van een nogal 'droge' theaterzaal, die in de eerste plaats het gesproken woord en elektronisch versterkt geluid faciliteert. Het elektronisch-akoestisch systeem maakt, met behulp van hoogwaardige audioapparatuur en geavanceerde computertechniek, de zaalakoestiek dus geheel variabel." Daarnaast stelt dit systeem het theater in staat om bij theatervoorstellingen geluidseffecten, zoals Surround Sound, toe te passen. Het elektronisch-akoestisch systeem in Assen bestaat, kort samengevat,

uit een viertal microfoons die het geluid van het podium ontvangen en naar een geluidprocessor sturen. De processor behandelt dit signaal vervolgens en verdeelt het via audioversterkers over de 170 luidsprekers die zich in de wanden en plafonds van het auditorium bevinden. Ook is er een (audio-) monitorsysteem met 20 luidsprekers boven het speelvlak voorzien. "Het publiek merkt dit allemaal niet op, maar ervaart wel de best mogelijke klankkwaliteit."

PROEFDRAAIEN

"De komende maanden worden benut om proef te draaien en te kijken of alle theatertechnische facetten naar behoren functioneren", zegt Volbeda: "Ook hebben we nog veel spullen ongeopend in de doos zitten. Het is een periode die we tevens willen benutten om de apparatuur optimaal neer te zetten en af te stellen. We draaien nu al intensief voorstellingen met deze apparatuur en alles functioneert naar behoren. We hebben nog wel een hele waslijst met zaken die we willen afhandelen om uiteindelijk de puntjes op de i te hebben gezet." ■